

**IQTIDORLI TALABALAR,
MAGISTRANTLAR, TAYANCH
DOKTORANTLAR VA DOKTORANTLARNING
“TAFAKKUR VA TALQIN”**

**MAVZUSIDAGI
RESPUBLIKA MIQYOSIDAGI
ILMIY-AMALIY ANJUMAN**

TO'PLAMI

BUXORO DAVLAT UNIVERSITETI

Buxoro - 2024

**O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI OLIY TA'LIM, FAN VA
INNOVATSIYALAR VAZIRLIGI**

BUXORO DAVLAT UNIVERSITETI

MAGISTRATURA BO'LIMI

**IQTIDORLI TALABALAR, MAGISTRANTLAR,
TAYANCH DOKTORANTLAR VA
DOKTORANTLARNING**

**TAFAKKUR VA TALQIN
mavzusida**

*respublika miqyosidagi ilmiy-amaliy
anjuman to'plami*

Buxoro 2024-yil, 15-may

2. 2.Amiriy, Devon, O'zFASHI inv. N 3642
3. 3.Amiriy. Devon- T: Tamaddun (nashrga tayyorlovchilar: Qobilova Z., Davlatov O., Madaminov A., Ergashov O.).2017.
4. 4.Nodira. Devon. -Toshkent: G'afur G'ulom nomidagi NMIU, 1968
5. 5.Qayumov A. Amiriy – Qo'qon adabiy muhitining asoschisi// “Amiriy va Qo'qon adabiy muhiti” mavzusidagi respublika ilmiy-amaliy anjumani materiallari. - Toshkent:Tamaddun, 2017
6. INTERNET SAYTLARI
7. 6.<https://uz.denemetr.com>
8. 7.<https://tafakkur.net>
9. 8.<https://saviya.uz>

UILYAM UORDSVORT- TABIAT KUYCHISI

N.Q.Qurbonova,
dotalent, f.f.f.d(PhD), Buxoro davlat universiteti
n.r.qurbonova@buxdu.uz

U.J.Anvarova,
Buxoro davlat universiteti magistranti
u.j.anvarova@buxdu.uz

Annotatsiya. Mazkur maqolada Angliya adabiyoti romantizm oqimining asoschilaridan biri bo'lgan Uilyam Uordsvortning romantik qarashlari, g'oyalari, uning ko'proq tabiat mavzusiga murojaat qilganligi haqida fikrlar yuritilgan. Shoir tabiatga bo'lgan muhabbatini to'rt usulda tasvirlagan. Maqolada bu haqida kengroq ma'lumot berilgan va misollar keltirilgan.

Kalit so'zlar: tabiat, go'zallik, ranglar, tog'lar, o'rmonlar, daryolar, osmon, odamlar, hayvonlar, hayrat, mehr, ulug'vorlik. Uilyam Uordsvort – tabiat kuychisi. Uning tabiatga munosabati o'ziga xos va olijanob. Hech bir shoir tabiatning inson ongiga tashlaydigan afsuniga o'zini bunchalik to'liq topshirmagan. Uordsvortning tabiatga bo'lgan munosabati unga insoniyatga alohida munosabat uyg'otdi. Uordsvort tabiatni tirik jon bilan singdirilgan deb hisoblaydi. U tabiatning ruhi bilan insonning ruhi o'rtasida uyg'unlik borligini tushunadi. Uordsvort tabiatni tasvirlashda yanada kengroq va mehrlil yondashgan. U tabiatga bo'lgan muhabbatini quyida muhokama qilingan to'rt usulda tasvirlagan:

1. Tabiatning tashqi ko'rinishiga muhabbat. Uordsvort tabiatning tashqi ko'rinishiga, masalan, ranglar, go'zallik, shakl va boshqalarga bo'lgan muhabbatini izhor qildi. Buni “Lyrical ballads”ning birinchi nashri “Tintern Abbey”ning yakuniy she'rida ko'rish mumkin. Bu she'rda tabiiy go'zallik uni juda hayratga soladi:

“The day is come when I again repose

*Here, under this dark sycamore, and view
These plots of cottage-ground, these orchard-tufts,
Which at this season, with their unripe fruits,
Are clad in one green hue, and lose themselves
'Mid groves and copses."*

2. Tabiatning osoyishtaligiga hayrat va mehr. Uilyam Uordsvortning turli asarlaridan to'g'ri xulosa qilish mumkinki, u tabiatda topilgan tinchlik va osoyishtalikdan qoyil qolgan. Uordsvort o'zining ba'zi asarlarida tabiatni kuzatishda topgan tinchlikni qanchalik orzu qilganligini ko'rsatgan. Misol uchun, Uordsvort o'zining she'rilaridan biri bo'lgan "Daffodils" yoki "I Wandered Lonely as a Cloud" nomli she'rida iliqlik bilan tasvirlaydi:

"The waves beside them danced, but they
Out-did the sparkling waves in glee:
A poet could not be but gay,
In such a jocund company:
I gazed' and gazed' but little thought
And then my heart with pleasure fills,
And dances with the daffodils."

3. Tabiatni tirik jon deb hisoblash. Uilyam Uordsvort tabiatga sig'inuvchi sifatida tanilgan. Uordsvortning butun asarlarida tabiat tirik jon ekanligiga va tog'lar, o'rmonlar, daryolar, osmon, odamlar va hayvonlar kabi moddiy olamning har bir atomida mavjud bo'lganligiga ishonganligi aniq. Uordsvortning shaxsiy hayotining biografik tasviri bo'lgan "The Prelude" asarida u yerning ruhidan boshqa narsa bo'lmagan koinot ruhiga bo'lgan ishonchini ifodalaydi:

"Our birth is but a sleep and a forgetting:
The Soul that rises with us, our life's Star,
Hath had elsewhere its setting,
And cometh from afar:
Not in entire forgetfulness,
And not in utter nakedness,
But trailing clouds of glory do we come
From God, who is our home:
Heaven lies about us in our infancy!"

4. Tabiatni insoniyatning buyuk ustoz deb bilish. Sokrat va Aristotel kabi qadimgi yunon faylasuflarini eslatuvchi Uordsvort ham tabiatni insoniyatning eng buyuk ustoz, deb hisoblagan va o'z asarlarida bu nuqtai nazarni chuqur targ'ib qilgan. Uordsvort o'zining mashhur asarlaridan biri "The Table Turned"da shunday deydi:

"And hark! how blithe the throstle sings!
He, too, is no mean preacher:
Come forth into the light of things,
Let Nature be your teacher.

One impulse from a vernal wood,
May teach you more of man,
Of moral evil and of good,
Than all the sages can.”

Bu misralar Uordsvort tabiatdan o'rganishga qanchalik katta e'tibor berishini ko'rsatadi. U hatto tabiat bizga yaxshilik va yomonlik axloqlari o'rtasidagi farqni donishmandlarga qaraganda yaxshiroq o'rgatishi mumkinligini ta'kidlaydi.

Ushbu asarlarning barchasini o'rganib chiqqandan so'ng, Uordsvort she'riyatining ulkan teranligiga, xususan, romantizmning asosiy negizini tashkil etuvchi tabiatga va unga bo'lgan muhabbatga nazar tashlaydi. Uilyam Uordsvortning romantik she'riyatga qo'shgan eng katta hissasi tabiatni va uning son-sanoqsiz sirlarini ko'rish, kuzatish va tushunish haqidagi tasavvurlarni berishdir. Shu bois, Uordsvort uning muxlislari va tanqidchilari tomonidan haqli ravishda tabiat shoiri deb e'tirof etiladi.

Darhaqiqat, agar diqqat bilan kuzatilsa, biz Uordsvort shaharlarning shovqinidan uzoqda oddiy hayotni targ'ib qilganligini ham ko'rishimiz mumkin. Bunday fikrlash tarzi keyingi avlod romantik shoirlari ijodida nafaqat Buyuk Britaniya, balki butun Yevropa va Amerika qit'asida mustahkam o'rin egalladi. Shu tarzda, Uilyam Uordsvortni romantizmning otasi desak xato bo'lmaydi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YXATI

1. Geoffrey Hartman "Wordsworth's Poetry 1787-1814". Yale University Press, 2015, 448p.
2. Kurbonova Nodira Rozikovna and Umidabegim Ja'farovna Anvarova "William Wordsworth as the founder of romanticism and his contribution to romantic poetry". International scientific conference scientific advances and innovative approaches, 2023, 290p.
3. Ella Hill "I Wandered Lonely as a Cloud by William Wordsworth". Poetry Recitation Template, 2020, 26p.
4. Wordsworth William (1802). "Lyrical Ballads with Pastoral and other Poems". Vol. I (3 ed.). London: Printed for T.N. Longman and O. Rees. Retrieved 13 November 2014, 227p.
5. Coleridge Samuel Taylor "Table Talk". Routledge, 1823, p.98

ANVAR OBIDJON – TABIAT KUYCHISI

BuxDU, Adabiyotshunoslik: o'zbek: 830/1047
n.t.ochilova,
adabiyoti mutaxassisligi
2-bosqich magistranti
n.t.ochilova@buxdu.uz